

Valideringsdelegationen 2015-2019
U 2015:10

Registrator
Utbildningsdepartementet
Regeringskansliet
103 33 Stockholm

Remissvar Brett deltagande i högskoleutbildning (promemoria från Utbildningsdepartementet U2017/03082/UH)

Valideringsdelegationen 2015–2019 har i uppdrag att följa, stödja och driva på ett samordnat utvecklingsarbete inom valideringsområdet. Delegationens ledamöter representerar branscher och parter inom arbetslivet samt berörda myndigheter.

I detta remissvar lämnas synpunkter på förslag i Utbildningsdepartementets promemoria Brett deltagande i högskoleutbildning. Synpunkterna är gemensamma för delegationen som helhet. Vissa av de myndigheter och organisationer som är representerade i delegationen lämnar även separata remissvar.

Svaret har beretts av Valideringsdelegationens kansli och inför beslut i ärendet diskuterats vid Valideringsdelegationens sammanträde 2017-08-25.

Främja ett brett deltagande i högskoleutbildning

Utbildningsdepartementet konstaterar, bl.a. mot bakgrund av den kartläggning och analys av lärosätenas arbete¹ som Universitets- och högskolerådet (UHR) har genomfört på regeringens uppdrag, att det inte räcker med rekryteringsinsatser för att åstadkomma lika tillgång till utbildning. Lärosätena måste även ta ansvar för dem som antas genom ett bra mottagande och stöd under hela utbildningen. I promemorian föreslås därför att bestämmelsen i högskolelagen (1992:1434) om att högskolorna aktivt ska främja och bredda rekryteringen till högskolan (1 kap. 5§) ska ersättas av en bestämmelse om att högskolorna aktivt ska främja ett brett deltagande i utbildningen. En motsvarande följdändring föreslås också i

---

¹ Universitets- och högskolerådet (2016), Kan excellens uppnås i homogena studentgrupper?

förordningen (2012:811) med instruktion för Universitets- och högskolerådet.

Valideringsdelegationen instämmer i att högskolornas arbete för breddad rekrytering kräver ett brett angreppssätt där man också tar ansvar för att ge de antagna studenterna ett bra mottagande och stöd under utbildningstiden. Fungerande och kvalitetssäkra system för validering av reell kompetens inom högskolan är en viktig förutsättning för att uppnå breddad rekrytering till högre utbildning. Bedömning av den sökandes reella kompetens, dvs. den kompetens individen har oavsett var och hur kompetensen har utvecklats (i formell utbildning, i andra studier, genom yrkesverksamhet eller på annat sätt) kan öppna vägar in på högskolan också för dem som saknar formell behörighet. På motsvarande sätt finns kopplingar mellan validering och breddat deltagande. Många av de studenter som inte gått direkt från svensk gymnasieskola till högre utbildning kan ha behov av särskilda introduktionsinsatser och stöd och vägledning för att klara sina studier. En annan aspekt av vikt för ett breddat deltagande är att lärosätena inte har en för snäv syn på vad som kan tillgodoräknas i en utbildning i de fall då en student har utvecklat kunskaper och kompetenser i tidigare yrkesverksamhet eller i annan utbildning.

Valideringsdelegationen avstyrker dock den föreslagna ändringen. Delegationen anser att promemorian saknar en tydlig definition av begreppet breddat deltagande. Skrivningarna är vaga och öppnar för olika tolkningar.

I stället för en lagändring föreslår delegationen att regeringen följer rekommendationen i UHR:s rapport och ger lärosätena i uppdrag att ta fram en strategi för sitt arbete med breddad rekrytering och breddat deltagande. En sådan strategi skulle bl.a. innehålla lärosätets definition, uppföljningsbara mål, hur de planerar att stötta studenterna, hur de planerar att öppna alternativa vägar in i högskolan genom bedömningar av reell kompetens och alternativt urval, och hur de planerar att arbeta för att öka arbetsmarknadsanknytningen.

Konsekvenser av förslaget

I promemorian anges att förslaget till stor del är en anpassning till det arbete som redan bedrivs vid universitet och högskolor. Förslaget bedöms därför inte få konsekvenser för omfattningen på arbetet och bedöms inte leda till ökade kostnader för lärosätena.

Valideringsdelegationen instämmer inte i dessa bedömningar. Om lärosätena ska lyckas följa intentionen i den föreslagna ändringen så behöver omfattningen av högskolornas arbete öka. UHR:s kartläggning och analys visar på flera viktiga områden där högskolornas insatser behöver förstärkas. T.ex. framgår att få lärosäten idag gör bedömningar av reell kompetens om formella handlingar saknas, detta trots att en övervägande majoritet av lärosätena anser att validering bidrar till breddad rekrytering (s. 57). En av de förklaringar som lyfts av lärosätena är att denna typ av bedömningsprocess är mer kostsam än bedömningar av formella meriter, vilket gör att många lärosäten inte satsar på verksamheten i den utsträckning som man skulle kunna göra. Ett annat exempel som framkommer i UHR:s analys är att kompletteringsutbildningar för personer med *oavslutade* utländska högskoleutbildningar i stor utsträckning saknas (se sid. 91-95). De kompletteringsmöjligheter som finns avser invandrade akademiker med avslutade högskoleutbildningar. Dessa utbildningar bedrivs på särskilt uppdrag från regeringen och tilldelas särskilda resurser. Enbart ett fåtal lärosäten anger att de vid enstaka tillfällen har erbjudit ordinarie utbildningsplatser för personer som behöver slutföra en påbörjad utbildning och att de tillämpar tillgodoräknande där så är möjligt. Det påpekas att individuellt anpassade studiegångar alltid är mer resurskrävande, att de förutsätter stöd i form av informations- och vägledningsinsatser samt formella bedömningar och beslut, exempelvis behörighetsbedömningar och tillgodoräknanden av tidigare studier.

Valideringsdelegationen vill understryka att för att främja breddad rekrytering och breddat deltagande behövs ett ökat fokus på möjligheter till kompletteringsstudier för individer med kompetens som utvecklats utanför den formella svenska kontexten, t.ex. i utländsk utbildning, i icke informella utbildningar eller genom yrkesverksamhet. Högskolornas bedömning av reell kompetens både för behörighet och för tillgodoräknande behöver lyftas. Dagens resurstilldelning ger inte incitament för att lärosätena ska bedriva sådan verksamhet i tillräcklig omfattning.

Å delegationens vägnar

Elin Landell
Kanslichef

Valideringsdelegationen:

Jeanette Azinovic, Arbetsförmedlingen

Anders Barane, Sveriges Kommuner och Landsting

Johan Ingelskog, Kommunal

Malin Jönsson, Universitets- och högskolerådet

Josefine Larsson, IF Metall

Maria Lindgren, Myndigheten för yrkeshögskolan

David Lundgren, Skolverket

Jesper Lundholm, Unionen

Christian Lövgren, Jusek

Lars Lööv, Svenska ESF-rådet

Peter Thomelius, Visita

Fredrik Voltaire, Almega

Amelie von Zweigbergk, Teknikföretagen